

καὶ τὸ Πότι εἰσὶ κτήσεις λίαν σημαντικαί
Τὸ περιεργότατον τῆς ὅλης ἱστορίας ἀποτελεῖ ἡ
διαβεβαίωσις ὅτι ὁ μετριοφρων καὶ γλυκὺς οὗτος
αὐτοκράτωρ οὐδὲ φίλοις οὐδ' ἐχθροῖς περὶ τῆς με-
τριότητος καὶ ἡπιότητος αὐτοῦ ἀμφιβολίαν ἐπι-
τρέπει, περὶ δὲ καὶ σιδήρῳ ἀπειλεῖ πάντα ἀμφι-
βάλλοντα περὶ τῆς παρελθούσης ἢ τῆς μελλούσης
ἐπιτυχίας αὐτοῦ. (Ἐπεταὶ συνέχεια).

ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ.

Ἐν τῇ παρουσίᾳ τῶν πραγμάτων καταστάσει,
ἐν ᾗ συμβεβηκός τι δύναται νὰ ρίψῃ τὴν Εὐρώπην
εἰς πόλεμον τοσοῦτον γενικόν, μακρὸν καὶ αἵμα-
τηρόν, ὅσον ὑπῆρξεν ὁ ἐκ τῆς γαλλικῆς ἐπανα-
στάσεως προελθὼν, λίαν ἐνδιεφέρουσα ἤθελεν εἶ-
σθαι ἡ ἐξέτασις τῶν μεταβολῶν, ὅσαι ἐπῆλθον
εἰς τοὺς σχετικούς τῶν μεγάλων δυνάμεων πόρους
καὶ τὰ μέσα αὐτῶν, ἀφ' οὗτου διὰ τῆς παραιτή-
σεως τοῦ Ναπολέοντος Α' ἔληξεν ὁ τελευταῖος εὐ-
ρωπαϊκὸς πόλεμος. Καίτοι δὲ ὁ πληθυσμὸς καὶ ὁ
πλοῦτος ἔθνους τινὸς ἀποτελοῦσι τὰ δύο στοιχεῖα
τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, ἀληθῶς ὅμως εἰπεῖν, δὲν ἐ-
παρκοῦσι ταῦτα ὅπως ἐξασφαλίσωσιν αὐτῷ καὶ
τὴν τοῦ πολέμου ἐπιτυχίαν. Ὑπεροχὴ καὶ κατ'
ἀμφοτέρω ταῦτα δυνατόν νὰ οὐδετερωθῇ κατὰ
τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἡ αἰτίᾳ ἀπροσφόρου σχημα-
τισμοῦ τῆς χώρας, ἥ δι' ἀτέλειαν στρατιωτικοῦ
ὀργανισμοῦ, ἥ δι' ἀμάθειαν τῆς τοῦ πολέμου τέ-
χνης, ἥ ἔνεκα διχονοιῶν. Ὡς ἐπὶ παραδείγματι
κατὰ τὸν ἐν Ἀμερικῇ ἐμφύλιον πόλεμον, οἱ Νότιοι
ἦσαν ὑποδεέστεροι τῶν Βορείων κατὰ πάντα τὰ
στοιχεῖα τῆς μονίμου δυνάμεως καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα
ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ στρατηγοῦ Λῆ, ἐπωφεληθεῖσα
τὰ ἀνώτερα στρατιωτικὰ προτερήματα τῶν ἀν-
δρῶν, οὓς ὠδήγει, τὴν πεῖραν αὐτῶν πρὸς τὸ
διευθύνειν καὶ τὴν τέχνην των πρὸς τὰς ἐκ τοῦ
λαφυραγωγεῖν ὠφελείας, κατώρθωσε νὰ παρατείνῃ
μὲν τὸν πόλεμον ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ὁλόκληρα, ἐπὶ
τρία δὲ τούτων νὰ φαίνεται ἀμφίβολον εἰς τοὺς
ἐξωθεν θεωμένους τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ. Ἐπίσης
ἐν ἔτει 1866 ἡ Αὐστρία μετὰ τῶν νοτίων γερμα-
νικῶν κρατῶν εἶχον πολὺ μεγαλείτερον πληθυσμὸν
τῆς Πρωσίας καὶ τῶν συμμάχων αὐτῆς, πιθα-
νῶς δὲ ὑπερεῖχον αὐτῆς καὶ κατὰ τὸν πλοῦτον,
ἀνώτερος ὅμως στρατιωτικὸς ὀργανισμὸς, τὰ βε-
λονωτὰ ὅπλα καὶ ἡ στρατηγικὴ τοῦ κόμητος
Μόλτκε ἐξεδίωξαν ἐντὸς ἑπτὰ ἑβδομάδων τὴν Αὐ-
στρίαν ἀπὸ τῆς Γερμανίας. Τελευταῖον, ἡ Γαλ-
λία, ἐν ἔτει 1870, καίπερ ὀλίγον κατωτέρα τῆς

Γερμανίας κατὰ τὸν πληθυσμὸν, ἦτον ὅμως πολὺ
ἀνωτέρα αὐτῆς κατὰ τὰ πλούτη καὶ ἀπετέλει
συμπαγὲς ἔθνος, ἀλλ' οὐχ ἥττον ἐντελῶς κατε-
στράφη, κατεκερματίσθη καὶ κατηναγκάσθη εἰς
ἀποκοπὴν μέρους αὐτῆς ἐν μιᾷ μόνῃ ἐκστρατείᾳ,
διότι ἡμέλησε νὰ παρασκευασθῇ ἐγκαίρως. Καίπερ
δὲ κατέχουσα χρήματα καὶ πληθυσμὸν, αἱτινά
εἰσιν ἡ πρώτη ὕλη, ἥτις δύναται νὰ μεταποιηθῇ
διὰ φρονήσεως καὶ προνοίας εἰς στρατιωτικὴν δύ-
ναμιν, αἰτίᾳ ὅμως ἐλλείψεως ὀργανισμοῦ ἐγκατε-
λείφθη εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ ἐπιδρομέως. Ὑπάρχει
μεθ' ὅλα ταῦτα ἡ σπουδαία αὕτη διαφορὰ μεταξὺ
τῶν τριῶν πολέμων, ὧν ἐμνημονεύσαμεν, καὶ τοῦ
πολέμου ὅστις ἀπὸ διετίας ἤδη ἀπειλεῖ τὴν Εὐρώ-
πην, ὅτι ὁ ἀπειλούμενος οὗτος πόλεμος πιθανόν
νὰ μὴ τελειώσῃ τὸσον ταχέως. Οἱ Βόρειοι καὶ οἱ
Νότιοι ἐν Ἀμερικῇ ἡ Πρωσία, καὶ ἡ Αὐστρία, ἡ
Γερμανία καὶ ἡ Γαλλία ἐχωρίζοντο μεταξὺ αὐτῶν
δι' ὁρίων κατὰ συνθήκην μόνον ὑπαρχόντων. Κα-
τὰ συνέπειαν οἱ ἐμπόλεμοι δὲν ἠδύναντο νὰ συν-
ενωθῶσι ταχέως ἅμα ὡς αἱ δυνάμεις αὐτῶν ἦσαν
ἐτοιμοπόλεμοι. Ἐὰν ὅμως ἡ Ἀγγλία εὐρεθῇ εἰς τὴν
ἀνάγκην νὰ πολεμήσῃ, οἱ πολέμοι αὐτῆς δὲν δύ-
ναι νὰ τὴν καταναγκάσωσιν ὅπως διακινδυνεύσῃ
τὰς τύχας αὐτῆς εἰς μίαν μόνην μάχην. Ὑποτιθε-
μένου ὅτι ἡ ναυτικὴ αὐτῆς ὑπεροχὴ ἐστὶν ἐξηφα-
λισμένη, δύναται νὰ ἐκλεῖξῃ τὸ σημεῖον τῆς ἐπιθέ-
σεως αὐτῆς καὶ (ἐκτὸς ἂν κατεπεΐγουσαι ἀνάγκαι
συμμάχου τινὸς αὐτῆς ἀπαιτῶσι τὴν σύντονον βοή-
θειαν αὐτῆς) νὰ λάβῃ ἅπαντα τὸν ἀναγκαῖον χρόνον
πρὸς παρασκευήν. Ἄκρᾳ ὅμως πεποίθησις ἐπὶ τοῦ
πλεονεκτήματος τούτου δύναται ἀληθῶς ν' ἀποβῇ
ἄφρων καὶ κινδυνώδης. Ἀνικανότης πρὸς τὸ πα-
ρέχειν ἀμέσως βοήθειαν ἐμπορεῖ ν' ἀπαλλοτριώσῃ
τὴν Ἀγγλίαν πολυτίμων συμμάχων καὶ ἀνετοιμό-
της πρὸς τὸ ἐπωφελεῖσθαι εὐνοϊκὴν τινὰ εὐ-
καιρίαν πρὸς καταφορὰν σφοδροῦ τινος κτυπήμα-
τος, ἀποφασιστικῆς τινος προσβολῆς, δύναται νὰ
παρατείνῃ ἐπὶ μίαν γενεὰν πόλεμον, ὅστις ἔπρεπεν
ἄλλως νὰ ᾔναι ὀλιγοχρόνιος, καὶ νὰ καταδυθῇ
τὸ κράτος εἰς χρεὴ. Καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα τὸ
πλεονέκτημα ὑφίσταται, πρέπει δὲ νὰ ἐπωφελη-
θῶσιν αὐτὸ οἱ Ἀγγλοὶ μετὰ περισκέψεως, μηδὲ
νὰ ὀλιγορῇσωσιν αὐτοῦ, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅ-
σον καὶ οἱ πιθανοὶ αὐτῶν πολέμοι, εἶναι βέβαιοι,
δὲν θέλουσι τὸ παραβλέψει.

Ἐπειδὴ οὐδεμία ἐγένετο ἀπαρίθμησις τῶν κα-
τοίκων κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκατονταετηρίδα,
ἀνάγκη νὰ ἐκτιμήσωμεν κατὰ προσέγγισιν τοὺς
πληθυσμούς τῶν διαφόρων ἐθνῶν, ὅσα ἐπολέμησαν
κατὰ τοὺς πολέμους τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως.
Ὅπως δὲ ἦτοτε, πιστεύεται ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς

Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῆς Ἰρλανδίας κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου ἀνῆρχετο εἰς 14 περίπου ἑκατοντακισμύρια. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἐπιτροπὴ τις τῆς συντακτικῆς συνελεύσεως τῆς Γαλλίας ἀνέφερεν ὅτι ὁ τῆς Γαλλίας πληθυσμὸς ὑπερεῖχε τὰ 26 ἑκατοντακισμύρια, ὁ τῆς Αὐστρίας πιθανῶς δὲν ἦτο πολὺ κατώτερος, ὁ δὲ τῆς ἐν Εὐρώπῃ Ῥωσσίας ἡδύνατο νὰ ὑπολογισθῇ ἐν στρογγύλῳ ἀριθμῷ εἰς 40 ἑκατοντακισμύρια, Οὕτω λοιπὸν δύο τῶν μεγάλων δυνάμεων εἶχον διπλάσιον ὥς ἑγγιστα πληθυσμὸν τοῦ τῆς Ἀγγλίας, ἡ δὲ τρίτη σχεδὸν τριπλάσιον· ἀλλ' οὐδὲ περιωρίζετο εἰς τοῦτο μόνον ἡ διαφορὰ. Ἀληθῶς εἰπεῖν, κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οἱ Ἀγγλοὶ δὲν εἶχον ἀποικιακὸν κράτος· ὀλίγα ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης εἶχον ἀπολέσει ἐν ὀλεθριωτάτῳ, ἐπονειδίστῳ καὶ δαπανηροτάτῳ πολέμῳ τὰς δέκα καὶ τρεῖς τῆς Ἀμερικῆς ἐπαρχίας, ὁ δὲ Καναδᾶς ἦτο κατακεκτημένη χώρα, κατοικουμένη ὑπὸ Γάλλων ἀποίκων. Τὸ Εὐέλπι· ἀκρωτήριον ἀπετέλει ὀλλανδικὴν γῆν, ἡ δὲ Αὐστράλια καὶ ἡ Ζηλανδία δὲν εἶχον εἰσέτι καταληφθῇ ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, μικρὸν δὲ μέρος τῆς Ἰνδικῆς ἐξουσίαζον τότε ἐν τελευταία δὲ μοίρᾳ ἡ Ἰρλανδία ἦτο ἐντελῶς δυστηρεζημένη, προσδοκῶσα μόνον βοήθειαν ἐκ Γαλλίας διὰ νὰ κηρυχθῇ εἰς φανεράν ἀνταρσίαν. Οἱ Ἀγγλοὶ ἀναμφιβόλως σπουδαίαν ἔλαβον ἐξ Ἰρλανδίας βοήθειαν ἐν τῷ κατὰ τῆς Γαλλίας πολέμῳ εἰς ἄνδρας καὶ χρήματα, Ἰρλανδὸς δὲ ἦτο ὁ ἀνὴρ, ὅστις ἐπὶ τέλους ἐθριάμβευσε κατὰ τοῦ Ναπολέοντος· ἐξ ἄλλου ὅμως μέρους ἐχρεώστων νὰ διατηρῶσιν ἐπιτοπίως ὑπερμεγίστας στρατιωτικὰς δυνάμεις, ἔπρεπε νὰ καταβάλλωσιν ἐνοπλον ἀνταρσίαν, ἐὰν δὲ ὁ Ηοοχο ἔκαμιν ἀπόδασιν εἰς Βανδρὺ, ὥφειλον ὅμως πρὸς διατήρησιν αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ νὰ μάχωνται κατὰ τῶν Ῥωμανοκαθολικῶν καὶ τῶν ἐνωθέντων μετ' αὐτῶν Πρεσβυτεριανῶν, οἵτινες ἐνισχύοντο ὑπὸ σπουδαίας γαλλικῆς δυνάμεως, ἣν διηύθυνεν εἰς τῶν ἐξοχωτέρων τῆς ἐπαναστάσεως στρατηγῶν. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἀμφίβολον εἶναι ἂν δὲν πρέπη ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τῆς πράγματικῆς δυνάμεως τῆς Ἀγγλίας ἡ Ἰρλανδία· ἐν δὲ ταιαύτῃ καταστάσει παρίσταται πρὸ ὀγδοήκοντα ἔξ ἐτῶν ἡ Ἀγγλία μετὰ δέκα μόνον ἑκατοντακισμυρίων κατοίκων ἀγωνιζομένη μόνη κατὰ τῶν 26,000,000 τῆς Γαλλίας, τῶν ἄλλων τόσων τῆς Αὐστρίας καὶ τῶν 40,000,000 τῆς Ῥωσσίας. Ἐκ τούτων συνάγεται ὅτι κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἡ Ἀγγλία ἦτο ἀπολύτως καὶ σχετικῶς πολὺ μικρὰ δύναμις· ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ πολέμου ὁ πληθυσμὸς τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου συνεποσοῦτο περίπου εἰς

18,000,000, ὁ τῆς Γαλλίας εἰς 29,000,000, ὁ τῆς Αὐστρίας εἰς 28,000,000, ὁ τῆς Γερμανίας εἰς 21,000,000, ὁ δὲ τῆς εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας εἰς 48,000,000. Καὶ τότε λοιπὸν ἔτι ἡ Ἀγγλία ἦτο μικρὰ δύναμις, καίπερ σχετικῶς μεγαλειτέρα ἢ ὅ,τι ἐτύγχανεν πρὸ ἐνὸς τετάρτου τοῦ αἰῶνος ἀρχήτερον, ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς Γαλλίας, ὡς καὶ ὁ τῆς Αὐστρίας, ὑπερεῖχε κατὰ 60 τοῖς 0/0 τὸν τῆς Ἀγγλίας, ἐνῷ ὁ τῆς Ῥωσσίας ἐξηκολούθει ὦν τριπλάσιος.

Νῦν ὅμως μεγάλαί ἐπῆλθον μεταβολαί· ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸ μέσον τοῦ παρελθόντος ἔτους ὑπελογίσθη ἐν στρογγύλῳ ἀριθμῷ εἰς 33,000,000, ὁ τῆς Γαλλίας κατὰ τὴν ἐν τέλει τοῦ 1875 ἔτους ἀπαρίθμησιν ἦτο 36,905,000, ὁ τῆς Γερμανίας ἐν τέλει τοῦ 1875 42,727,000, ὁ δὲ τῆς Αὐστροουγγαρίας 35,904,000 κατὰ τὰ μέσα τοῦ 1872, καὶ ὁ τῆς εὐρωπαϊκῆς Ῥωσσίας 71,207,000 κατὰ τὸ 1867 ἔτος. Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι εὐκρινέστατα καταδεικνύουσι τὰς μεγίστας μεταβολάς, αἵτινες ἐπῆλθον ἐν τῇ σχετικῇ ἰσχύϊ τῶν μεγάλων δυνάμεων ἐν τῷ διαστήματι τῶν τελευταίων ἐξήκοντα ἐτῶν. Ἡ Γαλλία ἐξέπεσεν ἀπὸ τῆς ὑπερρχούσης αὐτῆς θέσεως τοῦλάχιστον εἰς θέσιν ἴσῃν ὡς πρὸς τὰς λοιπὰς μεγάλας δυνάμεις, πολλὴν δ' ἀπώλεσε σημαντικότητα καὶ ἡ Αὐστροουγγαρία, ταῦτοχρόνως δὲ καὶ ἡ ἀποτυχία αὐτῆς τοῦ νὰ δυνηθῇ μέχρι τοῦδε ν' ἀφομοιώσῃ τὰς ἀλληλερίζουσας φυλάς, ἐξ ὧν σύγκειται τὸ κράτος αὐτῆς, ἐλαττοῦ τὴν πολιτικὴν αὐτῆς βαρύτητα. Ἡ Ῥωσσία διετήρησε τὴν θέσιν αὐτῆς· ἀλλ' ἐξαιρουμένης τῆς περιστάσεως ἐὰν δύναται νὰ ὠφελῇ μεγαλυνομένη ἐκ τῶν ὅσα νῦν διακινδυνεύει, δὲν διέπραξε καὶ αὐτὴ πολλά. Ἡ Γερμανία ὅμως ἀφ' ἐτέρου ὑπερμέτρως προήχθη· συσσωρεύσασα περὶ ἑαυτὴν διάφορα μικρὰ κράτη, χαλαρῶς πρὶν συνδεδεμένα εἰς ὁμοσπονδίαν, ἀπὸ πολὺ κατωτέρου πληθυσμοῦ τῆς τε Γαλλίας καὶ τῆς Αὐστρίας κατήντησεν ἡνωμένη αὐτοκρατορία περιλαμβάνουσα τεσσαράκοντα τρία ἑκατοντακισμύρια ψυχῶν, κατὰ δεκαεῖς δηλαδὴ τοῖς ἑκατὸν πολυπληθεστέρα τῆς Γαλλίας. Μικρόν τι σχεδὸν ὀλιγώτερον ἀξιοσημείωτος εἶναι καὶ ἡ αὐξήσις τῆς Ἀγγλίας. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς πολὺ πλησίον κεῖται τοῦ τῆς Αὐστροουγγαρίας καὶ τοῦ τῆς Γαλλίας, μόνον δὲ κατὰ 9,000,000 εἶναι μικρότερος τοῦ τῆς Γερμανίας καὶ κεῖται ἐγγύτατα τοῦ ἡμίσεος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ῥωσσίας. Ἐν λοιπὸν μόνον ὑπάρχει κράτος ἐν Εὐρώπῃ περιέχον διπλάσιον πληθυσμὸν τῆς Ἀγγλίας, ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἐκρηξιν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ὑπῆρχον δύο, οὐδὲν δὲ ὑπάρχει ἔχον τριπλάσιον αὐτῆς πλη-

θυσμόν. Ἐν ἄλλαις λέξεσι, κατὰ τοὺς ἀριθμοὺς τούτους τῶν κατοίκων, ἡ Ἀγγλία κατήντησεν ἴση τῇ Γαλλίᾳ, ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ τρίτου ἔφθασε τὸ ἥμισυ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ῥωσσίας, ταυτοχρόνως δὲ αἱ ἀρχαῖαι πρὸς τὴν Ἰρλανδίαν διαφωνίαι ἐξηφανίσθησαν. Ἐναντίον πάσης προσδοκίας ἡ Ἰρλανδία, ἄληθως εἰπεῖν, μακρὰν ἔτι ἀπέχει τῆς ἐγκαρδίου συνδιαλλαγῆς μετὰ τῆς θέσεως αὐτῆς ἐν τῇ βρετανικῇ κράτει, γίγνεται ὅμως ἡ συνδιαλλαγή ταύτης τοσοῦτον εἰλικρινῶς, ὥστε σήμερον ἀνταρσία, ὡς ἡ τῶν συνωμοστῶν Ἰρλανδῶν ἄλλοτε, εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατος. Ὅσῳ λυσσαλέος καὶ ἂν ἀποδῇ ὁ πόλεμος εἰς ὃν ἤθελε περιπλεχθῇ ἡ Ἀγγλία, οὐδεὶς ὑπάρχει φόβος μὴ ἴδωμεν τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐν Οὐλστερ καὶ Μοῦνστερ ἐνόρκως συνωμοτούντων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν προδρόνων, τοὺς τῆς χώρας εὐγενεῖς, τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς δηκηγόρους νὰ προσπαθῶσιν ὅπως διχρόβῃσιν τὸν σύνδεσμον τῶν δύο νήσων. Ἡ Ἰρλανδία δὲν εἶναι πλέον ὡς ἄλλοτε αἰτία καταναλώσεως τῶν προσόδων τῆς Ἀγγλίας. Σπουδαιστάτην ἔτι ἐπήνεγκε μεταβολὴν πρὸς ὄφελος τῆς Ἀγγλίας ἡ αὐξήσις τῶν ἀποικιακῶν αὐτῆς κτήσεων. Ἐν ἀρχῇ τῆς ἑκατονταετηρίδος ταύτης αἱ ἐξωτερικαὶ τῆς Ἀγγλίας κτήσεις ἦσαν κατεσκορπισμέναι ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἡδυνάτουν δὲ οὐ μόνον νὰ βοηθήσωσιν αὐταὶ οὐσιωδῶς τὴν Ἀγγλίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπαρκέσωσιν πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἄμυναν. Ἡδὴ ἀριθμοῦνται ἐν Καναδοῖς καὶ ἐν Αὐστραλίοις μόνον, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν τῆς νοτίου Ἀφρικῆς, τῆς δυτικῆς Ἰνδικῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀποικιῶν, περὶ τὰ ἑξ ἑκατονταχισμῦρια ψυχῶν εὐρωπαϊκῆς καταγωγῆς. Ἡ δύναμις τοῦ ἐν Καναδοῖς ἀμυντικοῦ στρατοῦ ὁμολογεῖται ὑπὸ ἀνδρῶν περὶ τὰ στρατιωτικὰ ἐμπείρων, δὲν ἐλλείπει δὲ ἡ τάσις, τοῦλάχιστον ἐν Αὐστραλίᾳ, διὰ νὰ ἀποτελεσθῇ καὶ ἐκεῖ ὅ,τι ἐν Καναδοῖς. Ἀμφοτέρωθεν λοιπὸν, ἀνάγκης τοχούσης, ἡ Ἀγγλία θέλει λάβει πραγματικὴν βοήθειαν πρὸς τὴν ἰδίαν ἄμυναν παντοιοτρόπως. Ἐὰν ὁ πληθυσμὸς τῶν 6,000,000 τούτων προστεθῇ εἰς τὸν τῆς Ἀγγλίας, ὁ καθαρὸς ἀγγλικὸς πληθυσμὸς καθίσης τρίτην ἐν τάξει τὴν Ἀγγλίαν ὡς πρὸς τὸν πληθυσμὸν μετὰ τῶν δυνάμεων τῆς Εὐρώπης. Μένει ἔτι νὰ προσθέσωμεν τὴν Ἰνδικὴν μετὰ τῶν νεωστὶ προσκτηθεισῶν χωρῶν μετὰ τούτων ἡ Ἀγγλία ἀποτελεῖ πολὺ μεγαλειότερον βάρος τῶν τεσσάρων ἄλλων μεγάλων δυνάμεων ὁμοῦ λαμβανομένων καὶ αὐτῆς τῆς Ἰταλίας ριπτομένης εἰς τὴν πλάστιγγα. Καὶ μὴ λογιζομένης ὅμως τῆς Ἰνδικῆς, τὰ 33,500,000 τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀρκοῦσιν, εἰν θελήσωσιν οἱ Ἀγγλοὶ, ν' ἀναδείξωσι

τὴν πατρίδα αὐτῶν ἰσόπαλον στρατιωτικῶς πρὸς τὴν μεγίστην τῶν εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦ ἀμερικανικοῦ ἐμφυλίου πολέμου ὁ λευκὸς πληθυσμὸς τῶν Νοτίων ἀνῆρχετο ἐν στρογγύλῳ ἀριθμῷ εἰς 5,500,000 ψυχῶν, κατὰ δὲ τὴν ἀπκρίθμῃσιν τῆς ἐπὶ τῆς τοῦ πολέμου ἐπιστάσις ἐπιτροπῆς ἐν ἑκατονταχισμῦριον ἀνδρῶν (δηλαδὴ τὰ δύο ἐνδέκατα τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ) εὐρίσκετο ἐν ταῖς στρατοπέδοις καθ' ὅλον τὸ τετραετὲς διάστημα τοῦ πολέμου. Ἀληθῶς οἱ Νοτίοι ἐμάχοντο ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἐδάφους, οὐδὲν ὅμως ἔθνος, ὅσῳ ζωηρὸν καὶ ἂν ὑποτεθῇ, θὰ ὑποκύψῃ ἐκουσίως εἰς τοιαύτην φοβερὰν τάννυσιν δυνάμεων ἐκτὸς ὅταν βιασθῇ νὰ πολεμήτῃ ὑπὲρ τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Τὸ παράδειγμα ὅμως τοῦτο λαοῦ συγγενοῦς τοῦ ἀγγλικοῦ κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα περὶ τοῦ τί δύνανται νὰ κατορθώσωσιν οἱ Ἀγγλοὶ ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ. Ἐὰν δώσωσι τὰς αὐτὰς καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ὡς οἱ Ἀμερικανοὶ διαστάσεις, δύνανται ν' ἀντιτάξωσι πρὸς τοὺς πολεμίους αὐτῶν ἐπὶ τετραετίαν ὑπὲρ τὰ 6,000,000 μαχητῶν, ἥτοι στρατὸν ἴσον πρὸς τοὺς στρατοὺς πασῶν τῶν ἄλλων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης ὁμοῦ λαμβανομένων.

Ἰκανὰ ἐγράψαμεν μέχρι τοῦδε περὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ μόνον· δυστυχῶς δὲ ὑπάρχουσι δεδομένα πρὸς σύγκρισιν τῆς ἐπισφρεύσεως τοῦ δημοσίου πλούτου. Καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὴν Ἀγγλίαν μόνον, τὸ σπουδαῖον ἔργον, ὅπερ ἐνώπιον τῆς Ἑταιρίας τῶν καταστατικῶν ἀνέγνωσεν ὁ κ. Giffen, παρέχει ἀσφαλῆ δεδομένα πρὸς ἐκτίμησιν τῶν διαφορῶν, αἵτινες ἐγένοντο ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν ἑξηκονταετηρίδα. Ὅτε ἐπέζηλθεν ἡ Ἀγγλία εἰς τὸν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος πόλεμον, εἶχε χρέος 900,000,000 λιρῶν στερλινῶν, βασιζόμενον ἐπὶ ἐθνικῆς περιουσίας 2,200,000,000. Νῦν τὸ χρέος αὐτῆς ἡλαττώθη εἰς 800,000,000 περίπου, ἡ δὲ ἐθνικὴ περιουσία ἀνῆλθεν εἰς ὀκτὼ δισεκατομμῦρια καὶ πενταχόσια ἑκατομμῦρια. Ἰνα ὑπάρξῃ ἀναλογία μετὰ τοῦ νῦν χρέους καὶ τοῦ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐν Βατερλῶ μάχης, δεόν ν' ἀναδισθῇ τοῦτο εἰς 3,000,000,000 λιρῶν, δεόν δηλαδὴ νὰ προστεθῶσιν εἰς τὰ νῦν ὑπάρχοντα 2,200,000,000 λιρῶν.

Ὁ μέγας ἀμερικανικὸς ἐμφύλιος πόλεμος ἐπεβάρυνε τοὺς Βορείους μὲ χρέος τετρακοσίων ἑκατονταχισμυρίων, δὲν θέλει δὲ συμβῇ ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ καὶ παρὰ τοῖς Ἀγγλοῖς νὰ περιπέσωσιν δηλαδὴ αἰφνιδίως καὶ ἀπαράσκευοι εἰς πόλεμον, οὐδὲ νὰ φθάσωσι τὴν καταστρεπτικὴν ἀσωτείαν καὶ τὴν περὶ τὰ οἰκονομικὰ ἀνικανότητα τῶν βορείων Ἀμερικανῶν, θέλουσι δὲ καταβάλλει μεγα-

λειτέραν σπουδὴν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς τελείας ἐπιτυχίας. Διὰ τοὺς λόγους τούτους πιθανῶς δὲν θελοῦσιν αὐξήσῃ τὸ χρέος αὐτῶν κατὰ λόγον τῶν 100 ἑκατοντακισμυρίων λιρῶν ἐτησίως. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, δύνανται οἱ Ἀγγλοὶ νὰ ἐπιχειρήσωσι πόλεμον τοσοῦτω μακροχρόνιον ὅσον ὑπῆρξε καὶ ὁ κατὰ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, χωρὶς νὰ ἐπιβαρυνθῶσι μὲ πλείοτερα χρέη ἢ ὅσα ἐπιβαρύνθησαν κατὰ τὸν γιγάντιον ἐκείνον ἀγῶνα. Δύνανταί δέ τις βεβαίως νὰ βασισθῇ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ ἐπὶ τῆς σχετικῆς αὐξήσεως τῶν φόρων.

Ἐξέθηκα ταῦτα, οὐχὶ κομποδρημοσύνης χάριν, ἀλλ' ἵνα καταδείξω ὅποια τις ἡ θέσις τῆς Ἀγγλίας ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐὰν οἱ Ἀγγλοὶ περιστείλωσι τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν δικαίων, ἐὰν δὲν ἐκτελέσωσι τὸ καθήκον αὐτῶν, αἰτία τούτου θέλει εἶσθαι οὐχὶ ἡ ἔλλειψις δυνάμεων, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον ὅτι διὰ πολιτικούς λόγους ἢ καὶ ἔνεκα ῥαθυμίας δὲν ὑπῆρξαν ἱκανοὶ ἀρκούντως, ὅπως ὀργανίσωσιν ἐγκαίρως τοὺς μεγίστους αὐτῶν πόρους.

(Ἐκ τῆς Σαββαταίας τοῦ Λονδίνου).

Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΚΑΙ Η ΚΑΤ' ΑΥΤΟΝ ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΜΙΣΤΩΝ
ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙΣ ΠΡΑΞΕΣΙΝ.

Ἐκάστη ἀνθρωπίνη κοινωνία καλῶς ὀργανισμένη κέκτηται ἰδίαν τάξιν, ἰδίους νόμους καὶ ἰδίαν κυβερνητικὴν ἐξουσίαν, δι' ἧς ὑποστηρίζεται ἡ εὐταξία καὶ οἰκονομεῖται ἡ ζωὴ τῆς ὅλης κοινότητος. Ὅπου δὲ ἡ τοιαύτη ἐξουσία ἐπικρατεῖ, ἐκεῖ προϋποτίθεται οἰκοθεν ἀναγκαία ἡ ὁμοθυμία εἰς αὐτὴν ὑποταγὴ πάντων τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας. Ἐὰν δὲ συνάμα καὶ τοῦτο ὑπ' ὄψιν ληφθῇ, ἐν ποίᾳ δὴ λονότι σχέσει εὐρίσκεται ἡ κυβερνητικὴ ἐξουσία πρὸς ἅπαντα τὰ μέλη τῆς κοινότητος, ἐξ ἧς πηγάζουσιν τὰ δικαιώματα αὐτῆς, ποῦ αὕτη συγκεντροῦται, εἰς ἓν δηλαδὴ πρόσωπον, εἰς τινα ἢ εἰς πάντα τὰ συγκροτοῦντα τὴν κοινωνίαν, τότε ἡ μορφή τοῦ πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ παρουσιάζεται διάφορος, νῦν μὲν μοναρχικὴ, νῦν δὲ ἂν ἰπροσωπευτικὴ, ἥτις ἀναλόγως ἐκδηλοῦται ὑπὸ διάφορα πάλιν εἶδη (ὡς ἀριστοκρατικὴ, δημοκρατικὴ κ.λ.).

Ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, οὕσα ὡσαύτως ὁρατὴ κοινωνία ἀνθρώπων, κέκτηται μὲν ὥσπερ καὶ ἡ πολιτικὴ τὴν ἑαυτῆς τάξιν, καὶ τὴν ἰδίαν κυβερνησιν καὶ ἐξουσίαν, εἰς ἣν ὀφείλουσιν ὑποτάσσασθαι πάντα αὐτῆς τὰ μέλη· ἀλλ' ὅμως ὡς βασιλεία

οὐχὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὴν ἑαυτῆς σκοπὴν καὶ τὰ μέσα οὐδαμῶς δύνανται νὰ παρὰβληθῇ πρὸς τὰς ἐγκοσμίους βασιλείας, ἥκιστα δὲ δύνανται νὰ κριθῇ ἡ μορφή τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς καὶ τοῦ ὀργανισμοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς ἐκείνας, αἵτινες συνήθως τίθενται ὡς βάσις ἐν σκέψεσι καὶ μελέταις, ἀφορώσαις τὸν ὀργανισμὸν τῆς πολιτείας. Διότι, ὡς ὁδήγηται τελεία καὶ ἂν θεωρηθῇ κατὰ τὸ εἶδος αὐτῆς ἡ πολιτεία, ὡς ὁδήγηται καλῶς καὶ ἂν ἀνταποκρίνηται εἰς τὸν καιρὸν, εἰς τὸν τόπον καὶ εἰς τὰς λοιπὰς περιστάσεις, οὐδεὶς ποτε δικαιούται νὰ λάβῃ ταύτην ὡς πρότυπον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ, οὗτινος αἱ ἀρχαὶ κατεβλήθησαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἐθεμελίωσεν αὐτήν, διὸ καὶ ὀφείλουσι διηνεκῶς νὰ τηρῶνται ἀμετάβλητοι. Διὰ ταῦτα ἐν ταῖς περὶ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ μελέταις ἄτοπον φαίνεται τὸ ζήτημα, τὸ ἄλλως συνηθέστατον παρὰ τοῖς δυτικοῖς θεολόγοις, ὅποια τις δηλαδὴ πρέπει νὰ ᾖ ἡ τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου μορφή, μοναρχικὴ (ἣν ὑπερασπίζονται οἱ ὑπεράλπειοι), ἢ δημοκρατικὴ (ἥτις ἐστὶν ἐν τῇ διαμαρτυρήσει ἐπικρατοῦσα), ἢ ἄλλη τις ἑτέρα, ἥτις καὶ μᾶλλον προσιδιάζει καὶ ἐμπρέπει τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἀτοπον καὶ ἀδικον, λέγομεν, φαίνεται τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν μάλιστα τοῦτο προκαλῆται ὑπὸ τῆς προσπάθειας, ὅπως δικαιολογηθῇ καὶ ἐκτιμηθῇ ὁ τρόπος τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως διὰ τῆς ἀξίας τοῦ εἶδους τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ πολιτικοῦ ὀργανισμοῦ. Ἀλλ' ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ὑπάρχει καὶ ἑτέρα τις ὄψις, ἥτις εἶναι ἀξία ὄντως τῆς πλήρους ἡμῶν προσοχῆς καὶ μελέτης, ἡ ὄψις, ἥτις ἄπτεται τῶν θεμελιωδῶν βάσεων τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, ἢ ἄλλως αἱ σχέσεις ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰς ἐκκλησιαστικὰς πράξεις καὶ αἱ σχέσεις τοῦ δικαιώματος τῶν πιστῶν τοῦ νὰ συμμετέχωσιν ἐν αὐταῖς. Τὰ δύο ταῦτα ζητήματα, τὸ τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τὸ τῆς συμμετοχῆς τοῦ ποιμνίου, εἶναι στενῶς πρὸς ἀλλήλα συνδεδεμένα. Ἐκ τούτου, ἐὰν ἀκριβῶς καὶ συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας προσδιορισθῇ ἡ σχέσις καὶ τὸ δικαίωμα τῆς συμπράξεως ταύτης, τότε διὰ τοῦ τοιούτου προσδιορισμοῦ δίδεται καὶ εἰς τὸ πρῶτον ζήτημα ἡ δέουσα ἀπάντησις.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ περὶ τοῦ δικαιώματος τῶν ποιματινομένων ζήτημα ἵνα οὗτοι συμμετέχωσι τῶν ἐκκλησιαστικῶν πράξεων, συνδέεται οὐσιαστικῶς μετὰ τῆς ἐννοίας τῆς Ἐκκλησίας, ἔπεται ὅτι πᾶσα διαστrophὴ ἢ μονομερὴς αὐτοῦ ἔρευνα καὶ παράστασις συνεπάγεται κατ' ἀνάγκην ἀνώμαλον θεωρίαν ἐφ' ὅλου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ, ὡς τοῦτο γίνεται πράγματι δῆλον ἐκ τῶν χριστιανικῶν ἐκείνων και-